

IV U 336/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2024 roku

Sąd Rejonowy w Toruniu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący sędzia Andrzej Kurzych

Protokolant sekretarz sądowy Karolina Grudzińska

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2024 roku w Toruniu

sprawy **J. J. (1)**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o zasiłek chorobowy

na skutek odwołania od decyzji z dnia 22 listopada 2023 r., nr (...).604. (...).2023 - (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje J. J. (1) prawo do zasiłku chorobowego za okres od 28 września 2023 roku do 17 października 2023 roku oraz ustala, że nie jest ona zobowiązana do zwrotu wypłaconego za ten okres zasiłku chorobowego w kwocie 2.387,40 zł (dwa tysiące trzysta osiemdziesiąt siedem złotych czterdzieści groszy) wraz z odsetkami w kwocie 21,64 zł (dwadzieścia jeden złotych sześćdziesiąt cztery grosze).

sędzia Andrzej Kurzych

IV U 336/23

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 listopada 2023 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na podstawie art. 17 ust. 1 i art. 66 ust. 2-3 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2023 r., poz. 2780 ze zm.; dalej jako ustawa zasiłkowa) odmówił ubezpieczonej J. J. (1) prawa do zasiłku chorobowego za okres od 28 września do 17 października 2023 r. oraz na podstawie art. 84 ust. 1, ust. 2 pkt 3 i ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2023 r., poz. 1230 ze zm.; dalej jako ustawa systemowa) zobowiązał ubezpieczoną do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za wskazany okres w kwocie 2.387,40 zł wraz z odsetkami w kwocie 21,64 zł.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że na podstawie zaświadczenia lekarskiego za okres od 28 września do 17 października 2023 r. (...) wypłacił ubezpieczonej zasiłek chorobowy w kwocie 2.387,40 zł. W dniu 13 października 2023 r., ok. 14:00 ubezpieczona przysłała w towarzystwie mężczyzny do zakładu pracy (...) trzymając w rękach 5-6 butelek z nieznaną zawartością. Po wejściu na zaplecze Sali obsługi klienta zwróciła się do pracowników słowami „dziewczyny chcę wam podziękować”. Nie zareagowała na dwukrotne upomnienia przełożonego, że nie powinna przebywać na terenie zakładu pracy w czasie orzeczonej niezdolności do pracy spowodowanej chorobą. Ponadto z posiadanych informacji wynika, że 13 października 2023 r. ubezpieczona zawarła związek małżeński. Daje to

podstawy do stwierdzenia, że wypełnione zostały przesłanki art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej, co skutkuje pozbawieniem ubezpieczonej prawa do zasiłku chorobowego za sporny okres i zwrotu wypłaconego świadczenia.

W odwołaniu ubezpieczona wskazała, że przebywa na zwolnieniu lekarskim od 17 sierpnia 2023 r. Przyczyną niezdolności do pracy jest rwa kulszowa oraz choroba zwyrodnieniowa kręgosłupa. Cierpi też na inne choroby, które szczegółowo wymieniła w odwołaniu. Zaznaczyła, że termin ślubu został wyznaczony w lipcu 2023 r. Decyzja o ślubie miała związek ze stanem zdrowia ubezpieczonej i koniecznością zapewnienia przyszłemu mężowi dostępu do dokumentacji lekarskiej oraz podejmowania decyzji. Podjęta ona została jeszcze przed zachorowaniem na rwa kulszową. Po zachorowaniu ubezpieczona nie odwołała termu ślubu, gdyż sprawdziła jakie jest orzecznictwo sądowe. Sąd Najwyższy uznał, że udział pracownika we własnym ślubie w czasie zwolnienia lekarskiego zawierającego adnotację „chory może chodzić”, nie koliduje z obowiązkami pracowniczymi i nie może stanowić podstawy do rozwiązania umowy o pracę w trybie art. 52 § 1 k.p. Ubezpieczona wskazała, że wizyta w (...) była spontaniczna i miała miejsce ok. 15:00, gdyż ceremonia ślubna odbyła się o 14:00. Nie mówiła, że chce komuś za coś podziękować, tylko poinformowała, że właśnie wzięła ślub. Nie zwrócono jej też uwagi, że w czasie zwolnienia lekarskiego nie powinna przebywać w zakładzie pracy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał stanowisko zaprezentowane w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona J. J. (1) od 10 grudnia 2021 r. jest pracownikiem (...) Zatrudniona jest w Wydziale Obsługi Klientów jako doradca emerytalno-rentowy. Wykonuje obowiązki w sali, w której odbywa się bezpośrednia obsługa interesantów. Naczelnikiem Wydziału jest W. R., a jej zastępcami I. K. (Zastępca Naczelnika Wydziału (...) ds. płatników składek i ubezpieczonych) oraz J. C., która zajmuje się świadczeniami. Bezpośrednim przełożonym ubezpieczonej była J. C..

Przed podjęciem zatrudnienia ubezpieczona przez wiele lat przebywała w Wielkiej Brytanii. Pod koniec 2020 r. zachorowała na (...) W późniejszym okresie jej stan zdrowia uległ znacznemu pogorszeniu. Cierpiała na częste infekcje górnych dróg oddechowych i zaburzenia błędnika. W lipcu 2021 r. wróciła do Polski. W związku z występującymi u niej chorobami okresowo korzystała ze zwolnień lekarskich. Zaczęły się też ujawnić dalsze problemy zdrowotne: rwa kulszowa i stenoza kanału kręgowego, nadciśnienie, niedoczynność tarczycy, problemy natury psychiatrycznej.

Z uwagi na kłopoty ze zdrowiem ubezpieczona i jej długoletni partner podjęli decyzje o zawarciu związku małżeńskiego. W lipcu 2023 r. udali się do Urzędu Stanu Cywilnego w T., gdzie zarezerwowali pierwszy wolny termin ślubu, tj. 13 października 2023 r., g. 14:00.

Począwszy od 28 sierpnia 2023 r. ubezpieczona przebywała na zwolnieniu lekarskim z powodu schorzenia kręgosłupa. W czasie tej choroby rozpoznano kolejne schorzenia w postaci cukrzycy. Następne zwolnienie lekarskie ubezpieczona otrzymała na okres od 28 września do 17 października 2023 r. (rwa kulszowa z bólem lędźwiowo-krzyżowym). Lekarz wskazał w zwolnieniu lekarskim „chory może chodzić”. Zalecił krótkie spacery.

W związku z przypadającą na okres choroby datą ślubu, ubezpieczona zaczęła rozważać, czy można pogodzić uroczystość ślubną z rygorami zwolnienia lekarskiego. Ustaliła, że Sąd Najwyższy w jednym ze swoich orzeczeń wskazał, że udział pracownika we własnym ślubie w czasie zwolnienia lekarskiego zawierającego adnotację „chory może chodzić”, nie koliduje z obowiązkami pracowniczymi i nie może stanowić podstawy do rozwiązania umowy o pracę w trybie art. 52 § 1 k.p. Uznała w związku z tym, że nie ma potrzeby odwoływania ceremonii.

Ślub odbył się zgodnie z planem, w dniu 13 października 2023 r., o g. 14:00. W uroczystości brało udział łącznie 10-12 osób: najbliższa rodzina i przyjaciółka. Ceremonia trwała około 30 minut. Wracając do domu (ubezpieczona mieszka w T., przy ul. (...), w pobliżu siedziby (...)) ubezpieczona i jej mąż postanowili wejść do siedziby (...), aby pochwalić się faktem zawarcia małżeństwa. Miała ze sobą 5-6 butelek alkoholu. Po szła na zaplecze Sali obsługowej zauważyła oczekujących na obsługę interesantów oraz że część koleżanek jest zajętych ich obsługą. Zrozumiała niezręczność zaistniałej sytuacji i uznała, że wizytę powinna jak najszybciej skończyć.

Po wejściu powiedziała, że „dziewczyny wzięliśmy ślub”. Wskazała, że przyniosła alkohol i prosi o wypicie go na ich zdrowie. Rozmawiała z M. Z., inne koleżanki podchodziły i składały jej gratulacje. J. C. nie podeszła, gdyż obsługiwała klienta. I. K. powiedziała tylko „J. no co ty?” i się wycofała. Wizyta trwała kilka minut. Następnie ubezpieczona wyszła. Butelki pozostały przy jednym z biurek. Około 15:00 ubezpieczona była w domu. Mąż ubezpieczonej przygotował dla gości obiad. Gości było około 10 osób. Uroczystość zakończyła się około 18-19:00.

(dowody:

- przesłuchanie ubezpieczonej – protokół elektroniczny z 27 lutego 2024 r., k. 43-44 akt,
- dokumentacja lekarska – k. 31 akt,
- zestawienie zwolnień lekarskich – w aktach zasiłkowych)

Po wskazanych wydarzeniach I. K. sporządziła notatkę służbową. Wskazała w niej, że w dniu 13 października 2023 r., około 14:00 spotkała ubezpieczoną, która wchodziła na zaplecze SOK od strony portierni. Wchodził z nią nieznany jej mężczyzna. Miała przy sobie 5-6 butelek. Gdy weszła powiedziała: „dziewczyny chcę Wam podziękować”. Zaznaczyła, że dwa razy upominała ubezpieczoną, że nie może wchodzić na zaplecze, tym bardziej, że trwa obsługa klienta. Ubezpieczona nie zareagowała. Dlatego I. K. wyszła i udała się do naczelnika, w celu poinformowania o zaistniałym sytuacji. Po powrocie ubezpieczonej już nie było. Od pracownicy M. Z. dowiedziała się, że ubezpieczona tego dnia wzięła ślub.

(dowody:

- notatka służbowa – w aktach zasiłkowych)

Na tej podstawie decyzją z dnia 22 listopada 2023 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) odmówił ubezpieczonej prawa do zasiłku chorobowego za okres od 28 września do 17 października 2023 r. oraz zobowiązał do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za wskazany okres w kwocie 2.387,40 zł wraz z odsetkami w kwocie 21,64 zł.

(dowody:

- decyzja – w aktach zasiłkowych)

Sąd zważył, co następuje:

Stan faktyczny w przedmiotowej sprawie Sąd ustalił na podstawie dokumentów, których prawdziwość nie była przez strony kwestionowana oraz zeznań ubezpieczonej.

Sąd uznał zeznania ubezpieczonej za wiarygodne. W zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia sprawy, tj. przebiegu uroczystości ślubnej, ubezpieczona wypowiadała się w sposób spójny i konsekwentny (w stosunku do odwołania).

Sąd dostrzega, że ubezpieczona przedstawiała nieco odmiennie przebieg wydarzeń w dniu 13 października 2023 r. niż uczyniła to Zastępca Naczelnika Wydziału I. K. w notatce służbowej. Różnice dotyczyły słów, które miała powiedzieć na powitanie ubezpieczona (według notatki: „dziewczyny chcę Wam podziękować”, według ubezpieczonej: „dziewczyny wzięliśmy ślub”), a także tego, czy I. K. dwukrotnie upominała ubezpieczoną, że nie może wchodzić na zaplecze, tym bardziej, że trwa obsługa klienta, czemu ubezpieczona kategorycznie zaprzeczała. Sąd uznał, że relacja ubezpieczonej odpowiadała prawdzie. Jest ona bardziej logiczna, a ponadto trudno uznać, że ubezpieczona kontynuowałaby swoją wizytę w (...) mimo stanowczego, jak wynika z notatki, sprzeciwu Zastępcy Naczelnika Wydziału. Kwestia ta miała jednak dla sprawy drugorzędne znaczenie. Zasadniczym dla sprawy zagadnieniem było to, czy ubezpieczona, poprzez zawarcie związku małżeńskiego w dniu 13 października 2023 r., nadużyła zwolnienia lekarskiego, nie zaś to, jak ocenić jej zachowanie podczas wizyty w (...).

Organ rentowy w przedmiotowej sprawie dokonał oceny prawa do spornego zasiłku chorobowego na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej. Przepis ten stanowi, że ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. Podstawą odmowy prawa do zasiłku chorobowego, a w konsekwencji zwrotu wypłaconego za sporny okres świadczenia, była ta część przepisu, która dotyczy nadużycia prawa do zasiłku chorobowego w postaci wykorzystania zwolnienia od pracy w sposób niezgodny z jego celem.

Zachowaniem niezgodnym z celem zwolnienia określić można takiego typu postępowanie, które w powszechnym odczuciu jest nieodpowiednie dla osoby chorej i może nasuwać wątpliwości co do rzeczywistego stanu zdrowia ubezpieczonego. Tę wiarygodność mogą podważyć szczególnie takie zachowania się pracownika, jak: wyjazd w celach turystycznych, podejmowanie innej pracy zarobkowej lub wykonywanie różnych robót w zakresie własnym, np. budowa domu, praca w ogródku czy w obojętności (I. Jędrasik-Jankowska, Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Omówienie (w:) Prawo socjalne Komentarze, art. 17). Wykorzystaniem zwolnienia od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia jest zawsze wykonywanie czynności mogących przedłużyć okres niezdolności do pracy. Celem zwolnienia od pracy jest zaś odzyskanie przez ubezpieczonego zdolności do pracy, stąd w jego osiągnięciu przeszkodą mogą być wszelkie zachowania ubezpieczonego utrudniające proces leczenia i rekonwalescencję (por. wyrok Sądu Najwyższego z 14.12.2005 r., III UK 120/05, OSNP 2006, nr 21-22, poz. 338).

Za zachowania niezgodne z celem zwolnienia w orzecznictwie uznano m.in.: nadużywanie alkoholu, podejmowanie działań, których chory powinien unikać (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 30 lipca 1991 r., III AUr 144/91), wzięcie udziału w imprezie towarzyskiej czy rozrywkowej, demontaż okien w budynku należącym do spółdzielni mieszkaniowej w celu wykorzystania ich dla potrzeb własnych (wyrok Sądu Najwyższego z 21.01.1999 r., I PKN 553/98, OSNP 2000, nr 5, poz. 185), udział w wycieczce zagranicznej – pielgrzymce (wyrok Sądu Najwyższego z 21.10.1999 r., I PKN 308/99, OSNP 2001, nr 5, poz. 154). W wyroku z 2.04.1998 r., I PKN 14/98, OSNP 1999, nr 6, poz. 210 Sąd Najwyższy wskazał jednak, że udział pracownika we własnym ślubie w czasie zwolnienia lekarskiego zawierającego adnotację „chory może chodzić”, nie koliduje z obowiązkami pracowniczymi i nie może być uznany za ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych w rozumieniu art. 52 § 1 pkt 1 k.p.

Mając na uwadze przedstawione rozważania, w ocenie Sądu, zachowanie ubezpieczonej w dniu 13 października 2023 r., nie pozostawało w sprzeczności z celem zwolnienia lekarskiego. Na rzecz tego stanowiska wskazywały następujące argumenty:

Po pierwsze, w zwolnieniu lekarskim ubezpieczonej lekarz wskazał, że ubezpieczona „może chodzić”.

Po drugie, z zeznań ubezpieczonej wynikało, że lekarz wręcz zalecił jej krótkie i częste spacery. Mając na uwadze lokalizację Urzędu Stanu Cywilnego w T., budynku (...) oraz miejsca zamieszkania ubezpieczonej, a także fakt, że z USC do (...) przejechała samochodem, nie można twierdzić, że ubezpieczona nadużyła tego zalecenia. Jej postępowanie dokładnie mu odpowiadało.

Po trzecie, uroczystość ślubna w USC trwała około 30 minut, a więc nie wiązała się ze znaczącym wysiłkiem (nawet przy założeniu, że ubezpieczona i jej przyszły mąż przez chwilę na nią oczekiwali).

Po czwarte, pozostała część tej uroczystości odbyła się w mieszkaniu ubezpieczonej i polegała na obiedzie dla najbliższej rodziny, łącznie dla około 10 osób. Co istotne, obiad przygotował mąż ubezpieczonej, który z zawodu jest kucharzem. Spotkanie zakończyło się około 18:00-19:00, a więc trwało około 3-4 godzin. Nic nie wskazuje na to, aby w jego czasie ubezpieczona zachowywała się w sposób, który pozostawałby w sprzeczności z celami zwolnienia lekarskiego, np. tańczyła, piła alkohol, itp.

Resumując, w przedmiotowej sprawie zachowanie ubezpieczonej nie wyczerpywało dyspozycji art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej, a w konsekwencji także art. 84 ust. 2 pkt 3 ustawy systemowej, co skutkowało zmianą zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie, że ubezpieczonej przysługuje prawo do zasiłku chorobowego za okres od 28 września do 17

października 2023 r. oraz zwolnieniem jej z obowiązku zwrotu wypłaconego za ten okres świadczenia wraz z odsetkami (art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.).

Na marginesie Sąd zaznacza, że ocena ta sytuuje się wyłącznie w sferze wytyczonej art. 17 ustawy zasiłkowej, a zatem nie miały w tym zakresie znaczenia kwestie, które mogłyby się okazać relewantne w płaszczyźnie prawnopracowniczej.

sędzia Andrzej Kurzych

ZARZĄDZENIE

1. odnotować,
2. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. ZUS (z pouczeniem nr 7),
3. z wpływem lub za 21 dni

T., 07.03.2024 r.